



Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

referitoare la cererea de suspendare a acțiunii
articolului 16 alin. (2) lit. e) din Codul electoral

(sesizarea nr. 197a/2023)

CHIȘINĂU

8 august 2023

DECIZIE REFERITOARE LA CEREREA DE SUSPENDARE ACȚIUNII
ARTICOLULUI 16 ALIN. (2) LIT. E) DIN CODUL ELECTORAL

Curtea Constituțională, judecând în componența:

dlui Nicolae ROȘCA, *Președinte*,
dnei Domnica MANOLE,
dnei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea dlui Dumitru Avornic, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată pe 4 august 2023,
Examinând *prima facie* sesizarea menționată,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând în camera de consiliu,

C O N S T A T Ă

1. La originea cauzei se află o sesizare depusă la Curtea Constituțională pe 4 august 2023, în baza articolelor 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, 25 lit. g) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și 38 alin. (1) lit. g) din Codul jurisdicției constituționale, de către dna Marina Tauber, dl Vadim Fotescu, dl Petru Jardan, dna Reghina Apostolova și dl Denis Ulanov, deputați în Parlamentul Republicii Moldova.

2. Curtea observă că autorii sesizării îi solicită Curții să verifice *a priori* constituționalitatea literei e) din articolul 16 alin. (2), introdusă prin Legea nr. 220 din 31 iulie 2023 în Codul electoral, adoptat prin Legea nr. 325 din 8 decembrie 2022.

3. În jurisprudența sa, Curtea a reținut că actul adoptat de Parlament se bucură de statutul de „lege” chiar dacă încă nu a intrat în vigoare. În acest sens, Curtea a reținut că, fiind sesizată, ea poate verifica constituționalitatea unei legi atât înainte de publicarea acesteia în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, cât și după publicare (a se vedea HCC nr. 9 din 14 februarie 2014, § 40 și punctul 1 din dispozitiv; HCC nr. 24 din 8 octombrie 2020, § 15).

4. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul electoral, ține de competența Curții Constituționale.

5. În esență, prevederile contestate stabilesc că nu pot fi alese persoanele care, la data pronunțării hotărârii Curții Constituționale privind declararea neconstituționalității unui partid politic, dețineau calitatea de membru al organului executiv al partidului politic declarat neconstituțional, precum și persoanele care ocupau funcții electivă din

DECIZIE REFERITOARE LA CEREREA DE SUSPENDARE ACȚIUNII
ARTICOLULUI 16 ALIN. (2) LIT. E) DIN CODUL ELECTORAL

partea partidului politic declarat neconstituțional, pe o perioadă de 5 ani de la data pronunțării hotărârii Curții Constituționale.

6. Autorii sesizării îi solicită Curții să suspende acțiunea normei contestate în baza articolelor 25¹ alin. (2) din Legea nr. 317 din 13 decembrie 1994 cu privire la Curtea Constituțională și 7¹ din Codul jurisdicției constituționale.

7. Autorii notează că, la 4 iulie 2023, Comisia Electorală Centrală a stabilit că alegerile locale generale vor avea loc pe 5 noiembrie 2023 (a se vedea hotărârea Comisiei nr. 1108 din 4 iulie 2023). Comisia a notat că hotărârea sa va intra în vigoare pe 7 august 2023. Între timp, autorii menționează că, la 31 iulie 2023, Parlamentul a adoptat prevederea contestată care le interzice persoanelor care, la data pronunțării hotărârii Curții Constituționale privind declararea neconstituționalității unui partid politic, dețineau calitatea de membru al organului executiv al partidului în discuție, precum și persoanelor care ocupau funcții electiv din partea partidului să candideze la alegerile locale generale din 5 noiembrie 2023.

8. Autorii subliniază că din 7 august 2023, data intrării în vigoare a hotărârii Comisiei Electorale Centrale în discuție, va începe perioada electorală, care include toate procesele stabilite de Codul electoral, de exemplu, constituirea organelor electorale, desemnarea candidaților, înregistrarea candidaților, campania electorală etc. Norma contestată a fost adoptată după anunțarea datei alegerilor locale generale și va intra în vigoare anterior perioadei desemnării candidaților la alegeri. Interdicția stabilită de norma contestată va împiedica mai multe persoane afiliate partidului politic declarat neconstituțional să candideze la alegeri. O eventuală declarare a neconstituționalității prevederilor contestate după finalizarea procedurilor de desemnare și înregistrare a candidaților la alegeri locale generale va fi lipsită de efecte juridice, de vreme ce persoanele în discuție nu vor mai putea fi restabilite în drepturile electorale afectate, consecințele fiind iremediabile.

9. În acest sens, autorii fac trimitere la Decizia nr. 144 din 24 septembrie 2021, în care Curtea Constituțională a decis să suspende acțiunea unor prevederi care reglementau procese în desfășurare pentru a da efectivitate hotărârii sale.

10. Curtea reține că poate suspenda acțiunea actelor normative prevăzute la articolele 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, 4 alin. (1) lit. a) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și 4 alin. (1) lit. a) din Codul jurisdicției constituționale, sesizate în modul corespunzător la Curtea Constituțională, care afectează sau se referă la domeniile stabilite la

DECIZIE REFERITOARE LA CEREREA DE SUSPENDARE ACȚIUNII
ARTICOLULUI 16 ALIN. (2) LIT. E) DIN CODUL ELECTORAL

articolul 25¹ alin. (2) din Legea citată și articolul 7¹ alin. (2) din Codul menționat.

11. În jurisprudența sa, Curtea a reținut că în cazul în care autorul unei sesizări invocă riscul afectării unui domeniu prevăzut de articolul 25¹ alin. (2) pct. 1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și de articolul 7¹ alin. (2) pct. 1) din Codul jurisdicției constituționale trebuie aduse argumente privind intensitatea și posibilele prejudicii și consecințe negative iminente și ireparabile ale riscului (DCC nr. 14 din 7 februarie 2022, § 13).

12. Examinând *prima facie* sesizarea respectivă în partea ce ține de dispunerea suspendării, Curtea reține că argumentul principal avansat de autorii acesteia constă în faptul că o eventuală soluție de neconstituționalitate pronunțată de Curte posterior perioadei în care pot fi înaintați candidați la alegerile locale din 5 noiembrie 2023 nu le va garanta persoanelor vizate de prevederile contestate dreptul de a fi alese, protejat de articolul 38 alin. (3) din Constituție.

13. Curtea observă că potrivit articolului 38 alin. (3) din Constituție dreptul de a fi aleși le este garantat cetățenilor cu drept de vot, în condițiile legii, și presupune, între altele, desemnarea și înregistrarea candidaților de către organele electorale. În cazul alegerilor locale, desemnarea candidaților se efectuează după constituirea consiliilor electorale de circumscripție, conform articolului 157 (articolul 63 alin. (1) din Codul electoral).

14. Curtea reține că după 7 august 2023, data intrării în vigoare a hotărârii Comisiei Electorale Centrale cu privire la stabilirea datei alegerilor locale generale, mai întâi, se constituie organele electorale, *i.e.*, consiliile electorale de circumscripție de nivelul al doilea, care trebuie să constituie consiliile electorale de circumscripție orășenești (municipale), sătești (comunale), denumite consilii electorale de circumscripție de nivelul întâi (articolele 63 alin. (1) teza a II-a și 157 alin. (2) teza I din Codul electoral).

15. Astfel, în cazul funcțiilor electiv pentru circumscripția electorală de nivelul II, desemnarea candidaților va începe nu mai devreme de 60 de zile înainte de ziua alegerilor, iar înregistrarea acestora va începe după constituirea/confirmarea componenței nominale a consiliilor electorale respective. În cazul funcțiilor electiv pentru circumscripția electorală de nivelul I, desemnarea candidaților va începe nu mai devreme de 40 de zile înainte de ziua alegerilor, iar înregistrarea acestora va începe după constituirea consiliilor electorale de nivelul I (articolele 63, 65, 162 și 164 din Cod).

DECIZIE REFERITOARE LA CEREREA DE SUSPENDARE ACȚIUNII
ARTICOLULUI 16 ALIN. (2) LIT. E) DIN CODUL ELECTORAL

16. Mai mult, Curtea observă că legea interzice luarea oricărei decizii privind demararea procedurii de desemnare a candidaților/propriei candidaturi înainte de începerea perioadei respective. Încălcarea acestei interdicții are ca efect nulitatea actelor de desemnare a candidatului (articolul 63 alin. (5) din Cod).

17. Curtea ajunge la concluzia că dispozițiile contestate nu aduc prejudicii și consecințe negative iminente și ireparabile, de vreme ce în acest moment procedurile de desemnare și de înregistrare a candidaților nici nu au început. Acestea vor începe abia după constituirea consiliilor electorale de circumscripție, așa cum prevăd articolele 63, 65, 162 și 164 din Codul electoral (a se vedea în acest sens § 15 de mai sus). Această perioadă, în opinia Curții, va fi suficientă pentru soluționarea sesizării. Așadar, Curtea consideră că nu există motive suficiente pentru a se dispune suspendarea acțiunii dispozițiilor contestate.

Din aceste considerente, în baza articolului 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, articolului 25¹ din Legea cu privire la Curtea Constituțională, articolelor 6, 7¹, 61 și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

D E C I D E

1. *Se respinge* cererea de suspendare a acțiunii prevederilor literei e) din articolul 16 alin. (2), introdusă prin Legea nr. 220 din 31 iulie 2023, în Codul electoral, adoptat prin Legea nr. 325 din 8 decembrie 2022.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Nicolae ROȘCA

Chișinău, 8 august 2023
DCC nr. 95
Dosarul nr. 197a/2023